

מסורת הש"ס

(א) [נס"ח]: דיכרא, (ב) שבת קבא: יבמות קב. גיטין לו: מו"ק כו: (ג) ע"ז כח, (ד) (ז"ל ולא), (ה) רש"י, (ו) ונש"ד ד"ה ופירן, (ז) ונ"י מוס' ונחמ' יג. ד"ה דיקא נמי,

תורה אור השלם

1. כי בצל תהבמה בצל הפסוק ויחרון דעת התהבמה תהיה בעליה: קהלת י ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי תקמיה נשלה מאניה ונשדרינהו קמיה ונרשע ובי הא דרב הונא בריה דרבי כי שלחיהו למאניה ורשדי קמיה ורשע אמר: (ב) שם ולקרינהו כי קריי בפרשת דרכים עד תמיך ירחי שם ולקרינהו: (ג) שם גומתא דהדנא ואחסי ועוד: (ד) שם אי מנצריכנא מאי אמר ליה אישבעה לי לאלהא דישראל דלא מגליה נפק דרשה כי לאלהא דישראל לא מגליה גליה ליה נפק דרשה כי לאלהא דישראל הוא דלא מגליה הא לעמא ישרא מגליה: (ה) שם למעוטי מאי לאו כ"ל ותי' מאי נמחק: (ו) רש"י ד"ה ור' יוחנן כי נמכת ע"ז, כי ע"ז דף כ"ג ע"ז: (ח) תוס' ד"ה ה"נ וכו' משני במורי אחד י' ה"נ מתכבדא שאני נשאר במסכתא ונפ' אהב נמי י' ה"נ מתכבדא:

למקטליה דדבר הנורק. למ"ד רוח אללו להרגו בידים אללו זורק בו חץ או סקין והורגו: **דחייף ציב.** המתחזק בו: **דנכית ליה.** שהכלב נושכו: **נישלה למאניה.** יפשיט בגדיו: **משכא דאפא.** הוא הכזוב ובלע"ז פוטוי"ש: **דאפא דיכרא.** זכוב זכר: **בגומא דנחשא.** על ידי קנה של נחש: **דילמא חוי לבזאיה דש.** שקפץ מן הכלב עליו ומסתכן: **פדינא.** חולי השיניים והחניכים ומתחיל צפה וגומר צבני מעיים ומסוכן הוא: **מטרוניסא.** נכרית הימה: **עבדא ליה רפואה חמשא ומעלי שנסא.** יוס' ה' צצבת וע"ש: והאיכא **חלול השם.** שהיא סכורה שעבר על שבעתו: **דמגלי לה מעיקרא.** מההיא שעתא גלי לה לא נשבעתי לך כי כך אמרתי: **משחא דגדפא דאוזא.** שומן מוח עלם קטן שזרש כנף העוף שקורין כני"ל סכה אותו על זרעיו: **קשייתא דויסי.** גרעיני ויסי: **דלא מלו סילנא.** שלא הביאו שלש: **אמרא חדפא.** על מר חדש שקורין פשוט"ר: **ודיקן צבדי דדריה.** הדבק צורת השיניים: **ממאי הוי.** על ידי מה צא החולי הזה: **מחמימי חמימי דחיי.** האוכל פת חמה יותר מדאי: **כסא דהרסנא.** דגים מטונגים עם הקמח צשמן שלהן: **שיורי.** שעבר עליו הלילה: **מאי סימניה.** של אותו חולי: **כד רמי מידי צבדיה.** כשנותן כלום צבדי וז' הדם משורת שיניו: **ורבי יוחנן היכי עבדי הכי וכו'.** לא גרסינן לה הכא אללו צמסכת ע"ז: **כמאן עבדי ר' יוחנן.** למת סס צצבת בשביל חולי השיניים דקאמר לה אי מנצריכנא מאי: **שאני אומר צו.** מודים לו חכמים שהיא רפואה (ז) לו כלכל שטות בחצר כד שלו: **ירקון.** חולי שפניו מוריקות: **הכי גרסינן וחכמים אומרים צאלו אין צהן משום רפואה צאלו למעוטי מאי לאו למעוטי סס.** והכי קאמרי ליה צמסים הראשונות אין זו רפואה גמורה לעבור עליהן דבר תורה ולמעוטי סס דיש צו משום רפואה: **לא למעוטי מקיזין דם לסרוני.** צצבת לעולם אכולי דם פליגי ומאי צאלו משום דשמעיה לר' מתיא דאמר אכתי אחריתי: **לסרוני.** חולי ששמו אשטרנגיליו"ן הוא צו"ן מלגט ובההיא מודה ליה: ה"ג הכי נמי מסתבדא דתניא שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן עזריה משום ר' מתיא בן חרש מקיזין דם לסרוני צצבת ומי שנשכו צאלו אין צהן משום רפואה צאלו

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

הבי נמי מסתבדא שלשה דברים בו. ריב"ז ל"ג הכי נמי מסתבדא אללו הכי גרים תא שמע שלשה דברים משום דמאי אולמיה דהא מהא דאיימי צבר ונראה לי דשפיר מייית דצרייתא קמיייתא לא מיתני צה מקין דם לסרוני ולהכי הוי דוחק הא דמוקמינן למעוטי מקין דם לסרוני מה שלא הוזכר צה אללו מהא מייית שפיר מאי לאו צאלו אחרתי דסיפא דסליק מינה קאי ולמעוטי מקין דם לסרוני דקא תני רישא ואי (שמא) משום דכלל דוכתא נשאר הכי נמי מסתבדא בשביל זה אין למוחקו דצפרק קמא דקידושין (כו): גבי מעשה (ח) צמדוני (אחד) יש הכי נמי (ב) [מסתבדא] שאני נשאר וצפרק סהצ (בבא מליעא דף מו: ב) יש (ג"כ) הכי נמי מסתבדא שאני נשאר צשמעתא דמטבע אין נעשה חליפין לפירוש רש"י: אללו

צבאות אמן אמן סלה ונשלחניהו למאניה ולקברניהו בי קברי (ט) עד תריסר ירחי שתא ונפקניהו ונקלינהו בתנורא ונבדרינהו לקטמיה אפרשת דרכים והנך תריסר ירחי שתא כי שתי מיא לא לישתי אלא בגומתא דנחשא דילמא חוי בבואה דישרא וליסתכן כי הא (י) דאבא בר מרתא הוא אבא בר מניומי עבדא ליה אימיה גומתא דדהבא (י) ועוד אמר ר' מתיא: (י) יוחנן חש (י) בצפידנא אזל גבה דההיא מטרוניתא עבדא ליה מלחא חמשא ומעלי שבתא אמר לה בשבת מאי אמרה ליה לא צריכת אי מצטריכנא מאי אמרה ליה אישטבע לי (י) דלא מגליה אישטבע לאלהא דישראל לא מגלינא נפק דרשה בפרקא והא אישטבע לה לאלהא דישראל לא מגלינא הא לעמו ישראל מגלינא והא איכא חלול השם דמגלי לה מעיקרא מאי עבדא ליה אמר רב אחא בריה דרב אמי מי שאור שמן זית ומלח רב ימר אמר שאור גופיה שמן זית ומלח רב אשי אמר משחא דגדפא דאוזא אמר אביי אנא עבדי לכולהו ולא איתסאי עד דאמר לי ההוא טייעא אייתי קשייתא דזיתא דלא מלו תילתא וקלינהו בגורא אמרא חדתא ואדריבך בכבי דריה עבדי הכי ואיתסאי ממאי הוה מחמימי חמימי דחיי ומשיוורי כסא דהרסנא ומאי סימניה כד רמי מידי בכביה ואתא דמא מבי דרי רבי יוחנן כי חש בצפידנא עבד הכי בשבתא ואיתסי ורבי יוחנן היכי עבדי הכי אמר ר"ג בר יצחק שאני צפידנא הואיל ומתחיל בפה וגומר בבני מעיים אמר ליה רב חיאי בר אבא לר' יוחנן כמאן בר' מתיא בן חרש דאמר החושש בפיו מטילין לו סם בשבת א"ל שאני אומר בוו ולא באחרת לימא מסייע ליה מי שאחוז ירקון מאכילין אותו בשר חמור מי שנשכו כלב שומה מאכילין אותו מחצר כבד שלו והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת דברי ר' מתיא בן חרש וחכ"א באילו אין בהם משום רפואה באילו למעוטי מאי (י) מאי לאו למעוטי סם לא למעוטי מקיזין דם לסרוני ה"ג מסתבדא דתניא שלשה דברים אמר ר' יושע שישמע משום רבי מתיא בן חרש מקיזין דם לסרוני בשבת ומי שנשכו כלב שומה מאכילין אותו מחצר כבד שלו והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת וחכ"א באילו אין בהן משום רפואה באילו למעוטי מאי מאי לאו אתרתי בתרייתא ולמעוטי דרישא לא אתרתי (י) דרישא קמיייתא ולמעוטי דסיפא תא

כלב שומה מאכילין אותו מחצר כבד שלו והחושש בפיו מטילין לו סם צצבת וחכמים אומרים למעוטי מאי לאו אתרתי בתרייתא ולמעוטי דרישא לא אתרתי דרישא ולמעוטי דסיפא: מ"ש

עין משפט נר מצוה

ע"ה א"ר מ"ב פ"ב מהל' שבת הלכה ה' סגנו לאין סה טו"ע א"ר ס"י שבת ס"ף ג:

לעזי רש"י

פשוט"ר. ש. חולדה. כני"ל [פניני"ל]. נוצה של כנף או זנב. פשוט"ר. מעד. אישטרנגיליו"ן. דלקת שקדים. ברו"ן מלני"ט. דלקת שקדים מוגלתית.

רבינו חננאל

ועד אי"ר מתא בן חרש החושש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת. ר' יוחנן חש בצפידנא, פ"י כאב חשיש, עבדא ליה ההיא מטרוניתא סמא יום חמישי ועבר שבת, אי"ל בשבת מאי, אמרה ליה לא צריכת, ואי איצטריכנא מאי, אמרה ליה אישטבע לי דלא מגליה, אישטבע לה אכתי ישראל לא מגלינא, והוה נקיש בלביה בשעת שבתו דלעמו ישראל מגלינא. ובתו דאודעה ליה, אודעה הוא דלא אכל מגלינא לעמו ישראל. דלא מגלינא לאלהי ישראל אי"ל בר אבא לר' יוחנן כמאן בר' מתיא בן חרש דשרי להטיל סם בפיו בשבת. אי"ל ר' יוחנן בחושש בפיו מטילין לו סם בשבת דברי הכל היא ולא באחרת שחולקין. נימא מסייעא ליה לר' יוחנן הא דתניא מי שאחוז ירקון מאכילין אותו בשר חמור, מי שנשכו כלב מאכילין אותו מחצר כבד שלו, והחושש בפיו מטילין לו סם בשבת דברי ר' מתיא בן חרש, וחכ"א באילו אין בהן משום רפואה, באילו לאו למעוטי סם, דסם אית ביה רפואה, ודחי לא למעוטי הקות הדם לסרוני. ולא עמדה.